

דמי מזונות

חוק המזונות

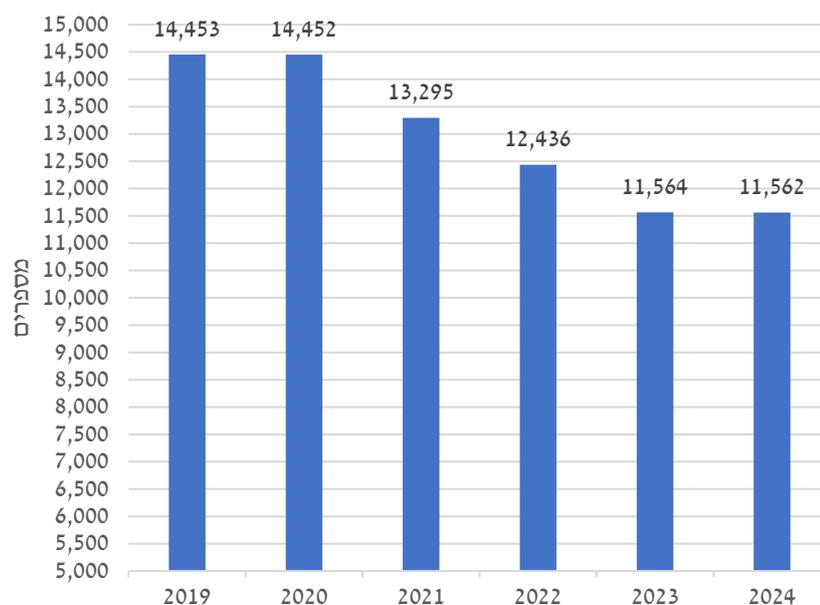
חוק המזונות מבטיח תשלום לנשים שבית הדין פסק להן מזונות – גרושות, פרודות, ידועות בציבור או מי שנישאו בשנית – אך בן זוגן החייב אינו ממלא את חובתו כלפיהן. סכום התשלום הוא הסכום שנקבע בפסק הדין או הסכום שנקבע בתקנות חוק המזונות – הנמוך בהם. הסכום בתקנות שווה לסכום הגמלה להבטחת הכנסה להורים עצמאים (משפחות חד-הוריות).

גביית התשלום מהחייבים נעשית בידי רשות האכיפה וההוצאה לפועל (עד אוקטובר 2014 נעשתה בידי הביטוח הלאומי). לפיכך אישה זכאית לתשלום דמי מזונות מהמוסד לביטוח לאומי רק אם היא עצמה אינה נוקטת הליכים לביצוע פסק הדין או לחלופין הפסיקה הליכים כאלה לפני שהגישה בקשה למוסד. כאשר נגבה מהחייב סכום הגבוה מהסכום ששולם לאישה, היא זכאית לקבל מהביטוח הלאומי את ההפרש.

מספר הנשים המקבלות דמי מזונות

ב-2024 שולמו דמי מזונות ל-11,562 נשים 1 בממוצע לחודש – ללא שינוי לעומת 2023 והנמוך ביותר ב-30 השנים האחרונות. הירידה החלה עם חוק ההסדרים לשנים 2002-2003 – הקיצוץ בגמלה להבטחת הכנסה וההחמרות במבחן ההכנסות בחוק הבטחת הכנסה, שהשפיעו גם על הנשים המקבלות דמי מזונות מביטוח לאומי. בעקבות התפרצות מגפת הקורונה בשנת 2020 נעצרה הירידה במספרן של המקבלות ובשנים 2021-2023 התחדשה (תרשים 1).

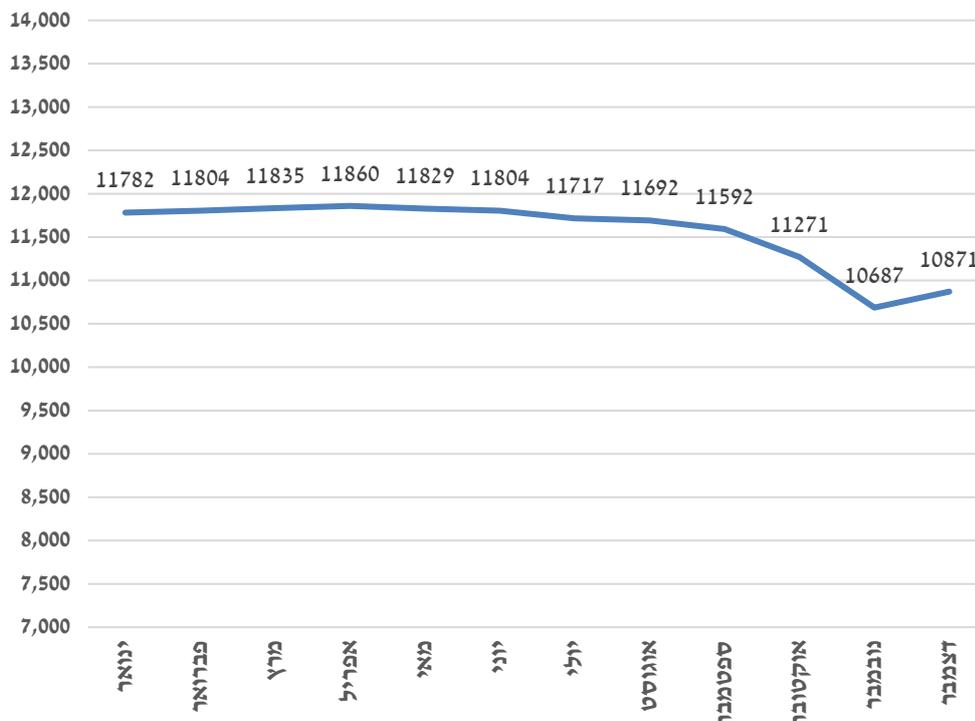
תרשים 1: מספר המקבלות דמי מזונות (ממוצע שנתי), 2019–2024

בחודשים ינואר-יוני 2024 לא היה שינוי של ממש במספר המקבלות דמי מזונות – מספרן היה כ-11,800. מיולי עד ספטמבר מספרן ירד בהדרגה ובחודשיים שלאחר מכן ירד בקצב מהיר יותר והגיע לכ-10,700 בנובמבר. בדצמבר עלה מספרן והגיע לכ-10,900 (תרשים 2). ירידה זו היא התחדשות המגמה שנצפתה לאורך זמן לאחר ההתמתנות בחודשים הראשונים בשנה עקב מלחמת חרבות ברזל.

דמי מזונות

תרשים 2: נשים המקבלות דמי מזונות, 2024

מאפייני הנשים

- מצב משפחתי:** בדצמבר 2024 כ-68% מן המקבלות דמי מזונות מהביטוח הלאומי היו גרושות, כ-12% פרודות (נשואות לחייב), כ-6% נשואות בשנית, והיתר, כ-13%, ידועות בציבור (לוח 1). שיעור הנשואות בשנית הולך ופוחת בהדרגה לאורך השנים, מ-9.2% ב-2014 לכ-6% בשנה הנסקרת. התפלגות הנשים לפי מספר הילדים נותרה יציבה: לרובן (71%) היו 1-2 ילדים, ולכ-11% ארבעה ילדים ויותר (לעומת כ-78% וכ-8% בהתאמה בקרב האימהות העצמאיות בכלל האוכלוסייה²).

2 משפחות עם ילדים עד גיל 24 לפי סוג משפחה, מספר ילדים עד גיל 24 במשפחה וקבוצת אוכלוסייה: לוח 2.75, שנתון סטטיסטי לשנת 2024. אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לוח 1: נשים המקבלות דמי מזונות לפי מצב משפחתי (אחוזים), 2019–2024 (דצמבר)

שנה	סך הכל		נשואה לחייב	גרושה	נשואה בשנת אחר
	מספרים מוחלטים	אחוזים			
2019	14,234	100	12.1	68.0	7.5
2020	14,453	100	12.3	68.2	7.2
2021	12,487	100	12.8	67.6	6.5
2022	11,997	100	12.4	68.4	6.4
2023	11,697	100	12.5	68.1	6.3
2024	10,871	100	12.4	68.4	6.1

- סוג התשלום** (פסק דין או תקנות): כ-73% מהזכאיות לדמי מזונות מהביטוח הלאומי קיבלו בדצמבר 2024 את התשלום לפי פסק דין - ירידה של כ-5% לעומת 2023, וזאת כהמשך למגמת הירידה מ-2020. יתר הנשים קיבלו את התשלום לפי התקנות: 3.5% בשיעור המלא וכ-24% בשיעור המופחת בגין הכנסות, כגון הכנסות מעבודה או מדמי אבטלה (לוח 2). דמי המזונות הממוצעים לאישה היו 2,194 ש"ח לחודש (17.5% מהשכר הממוצע³), אך הממוצע לפי פסק דין היה נמוך בהרבה מהממוצע לפי התקנות (השכר המלא): 2,137 ש"ח לעומת 3,736 ש"ח לחודש בהתאמה (כ-17% מהשכר הממוצע לעומת כ-30% ממנו בהתאמה) (לוח 3), ודומה לשכר המופחת של התקנות - 2,140 ש"ח (17.1% מהשכר הממוצע). דמי המזונות הממוצעים לנשים שעבדו בדצמבר 2024 היה כ-1,925 ש"ח (15.4% מהשכר הממוצע) (לוח 4).

לוח 2: נשים המקבלות דמי מזונות לפי סוג התשלום (אחוזים), 2019–2024 (דצמבר)

שנה	סך הכל		תשלום לפי תקנות	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	מלא	מופחת
2019	14,234	100	4.9	18.8
2020	14,453	100	4.6	16.4
2021	12,487	100	4.9	19.9
2022	11,997	100	4.4	21.5
2023	11,697	100	3.8	20.0
2024	10,871	100	3.5	23.9

3 השכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי – 12,536 ש"ח ב-2024.

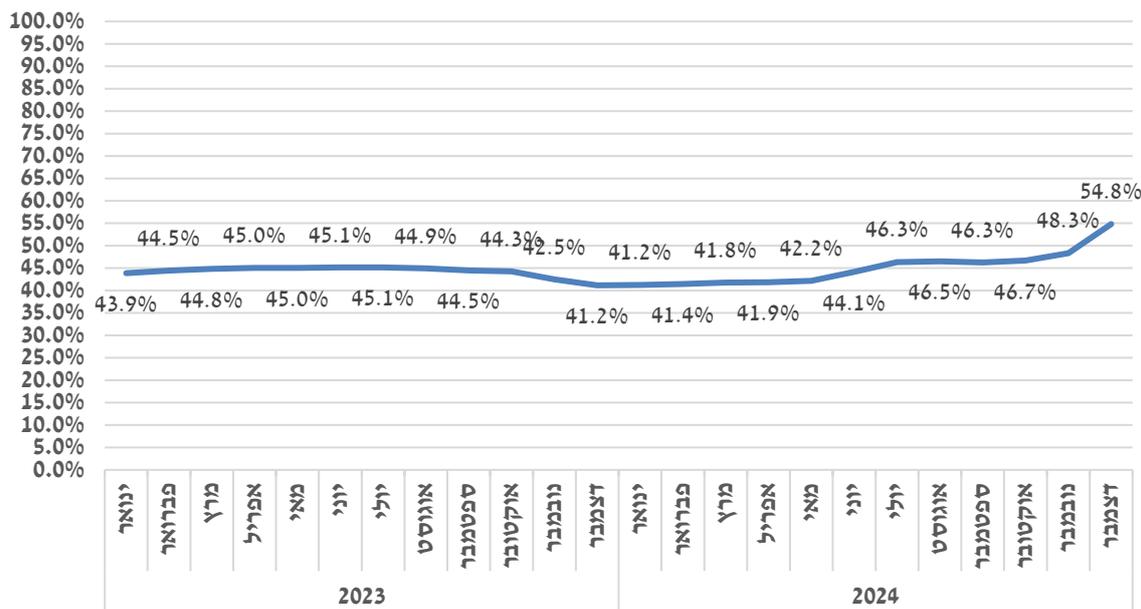
דמי מזונות

לוח 3: תשלום ממוצע של דמי מזונות כאחוזים מהשכר הממוצע* לפי סוג התשלום, 2019-2024 (דצמבר)

שנה	סך הכל	סוג התשלום	
		לפי התקנות	
		מלוא	לפי פסק דין מופחת
2019	19.9	32.4	19.2
2020	19.9	31.8	19.0
2021	19.9	31.9	20.0
2022	20.0	32.7	19.3
2023	18.6	30.6	18.0
2024	17.5	30.0	17.0

* שכר ממוצע לפי סעיף 2 בחוק הביטוח הלאומי

תרשים 3: שיעור הנשים העובדות בקרב מקבלות דמי מזונות (אחוזים), 2024

- מצב התעסוקה:** שיעור הנשים העובדות בקרב המקבלות דמי מזונות עלה בדצמבר 2024 בהשוואה לדצמבר 2023 ב-33%. מינואר 2023 עד יולי 2023 עלה שיעורן מכ-44% לכ-45% בהתאמה, ואולם מאוגוסט וביתר שאת מאוקטובר ירד שיעורן מכ-44% לכ-41% בדצמבר, בין היתר כנראה עקב השפעתה של מלחמת חרבות ברזל מאוקטובר 2023. מינואר 2024 עלה שיעורן בהדרגה מכ-41% לכ-55%. עלייה זו התחזקה במחצית השנייה של השנה (תרשים 3).

- סכום הקצבה:** דמי המזונות הממוצעים לנשים עובדות בדצמבר 2024 היו 1,925 ש"ח – 15.4% מהשכר הממוצע (לוח 4). בתוספת הכנסותיהן מעבודה, שהגיעו ל-33% מהשכר הממוצע (4,141 ש"ח), הגיעה הכנסתן הכוללת הממוצעת ל-48.4% מהשכר הממוצע (6,066 ש"ח) – כמעט פי 2.5 מהכנסתן של נשים שאינן עובדות – 2,521 ש"ח (כ-20% מהשכר הממוצע) (לוח 4).

לוח 4: תשלום ממוצע של דמי מזונות במחירים שוטפים וכאחוז מהשכר הממוצע* לפי מצב התעסוקה. (דצמבר) 2019–2024

שנה	מצב תעסוקה									
	עובדת				לא עובדת					
	אחוז מהשכר הממוצע	דמי מזונות מהכנסה מעבודה	אחוז מהשכר הממוצע	שכר ממוצע לעובדת	דמי מזונות ממוצעים	אחוז מהשכר הממוצע	דמי מזונות ממוצעים	אחוז מהשכר הממוצע		
2019	50.9	5,226	33.3	3,425	17.5	1,801	22.4	2,305	19.9	2,048
2020	49.0	5,193	32.2	3,398	17.0	1,796	21.4	2,254	19.9	2,101
2021	51.0	5,357	34.0	3,598	16.7	1,759	21.4	2,307	19.9	2,095
2022	51.3	5,415	34.3	3,624	17.0	1,791	22.3	2,355	20.0	2,111
2023	48.2	5,720	32.1	3,815	16.0	1,905	20.4	2,420	18.6	2,208
2024	48.4	6,066	33.0	4,141	15.4	1,925	20.1	2,521	17.5	2,194

* השכר הממוצע לפי סעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי המשמש לתשלום קצבאות.

- הבטחת הכנסה:** נשים שבית הדין פסק להן דמי מזונות נמוכים ושאין להן כל הכנסה אחרת, או שהכנסתן ממקורות אחרים נמוכה, זכאיות להבטחת הכנסה מהביטוח הלאומי מכוח חוק הבטחת הכנסה, אם מתקיימים בהן כל תנאי הזכאות האחרים לגמלה. ב-2024 1,682 נשים בממוצע בחודש (14.6% מכלל המקבלות דמי מזונות), קיבלו גם הבטחת הכנסה. ב-2023 קיבלו 1,755 נשים בממוצע בחודש הבטחת הכנסה (כ-15% מכלל המקבלות דמי מזונות) לעומת 1,941 ב-2022 (15.6% מכלל המקבלות) לעומת 6,892 ב-2006 (כ-30% מכלל המקבלות).

תשלומים ותקבולים

סך התשלומים לנשים הזכאיות לדמי מזונות ב-2024 היה כ-327 מיליון ש"ח. בהשוואה לשנת 2023 ירדו התשלומים ב-0.4% במחירים ריאליים, בעיקר בשל ירידה מזערית במספר המקבלות (לוח 5).

דמי מזונות

לוח 5: מספר הנשים וסך התשלומים לדמי מזונות (אלפי ש"ח), 2019–2024

שנה	נשים מקבלות דמי מזונות (ממוצע חודשי)	תשלומים במחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	תשלומים במחירי 2024 (אלפי ש"ח)
2019	14,453	367,011	415,214
2020	14,452	371,449	422,715
2021	13,295	337,867	378,845
2022	12,436	327,153	351,389
2023	11,564	318,098	327,865
2024	11,562	326,420	326,420

מספר החייבים בתשלום דמי מזונות ירד בין 2023 ל-2024 בכ-1%, מ-48,583 ל-48,063 בהתאמה (לוח 6). סך התקבולים מהחייבים בגין חובות לנשים שאינן זכאיות עוד למזונות ובגין חובות לזכאיות כיום היה ב-2024 כ-295 מיליון ש"ח (לוח 6).

לוח 6: מספר הגברים חייבים וסך התקבולים מהם (אלפי ש"ח), 2014–2024

שנה	גברים חייבים (ממוצע חודשי)	תקבולים במחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	תקבולים במחירי 2024 (אלפי ש"ח)
2019	49,268	227,674	257,576
2020	49,218	245,635	279,536
2021	48,995	281,501	315,643
2022	48,787	283,562	304,569
2023	48,583	309,100	318,591
2024	48,068	295,423	295,423

סך החוב שהצטבר מאז הופעל חוק המזונות ב-1972 עלה לעומת 2023 ב-0.4% והסתכם בסוף 2024 בכ-6.048 מיליארד ש"ח. שליש מהחוב המצטבר, כ-30%, הוא חוב שעלול להיות אבוד, שכן חלק מהחייבים נמנים עם מי שאינם יכולים לשלמו (שוהים בחו"ל, אסירים, פושטי רגל, מקבלי גמלה להבטחת הכנסה או מי שנפטרו).